

Förfäder och barnbarn

Häftigt regn, sedan öppnar sig himlen. Starka solstrålar, långa skuggor träffar Leidens buktande kanaler och borgarslott. Vid horisonten tornar mörka moln upp sig som tagna direkt ur en holländsk landskapsmålning från 1600-talet.

Väl hemma från konferensen i den pittoreska universitetsstaden Leiden utanför Amsterdam märker jag hur föredragen på ett hälsosamt sätt har rubbat mina cirklar. Vi talade om hur framväxten av liberala demokratier har förutsatt starka nationalstater. Och ställde frågan: Hur kan demokratierna överleva i en värld där den ena efter den andra av nationalstatens bastioner och skyddsvallar undergrävs och omkullkastas?

Ett konkret exempel på denna utmaning är dagens och morgondagens Finland. Hur ska vi kunna bevara vårt politiska system, när vi i snart ett decennium har konsumerat mera välfärd än vi producerar? På kort sikt kan ett sådant problem förstås lösas med lån – detta år handlar det om blygsamma 20 miljoner euro per dag. Men nu tyder mycket på att det inte finns hopp om en snabb återhämtning i tillväxten under de närmaste 10–20 åren.

Situationen blir inte lättare av kapitalets fria rörlighet och den ökande mängden invandrare, som tillsammans ökar behovet av snabba men för många nulevande finländare smärtsamma reformer. Hittar vi inte en väg ut ur skuldspiralen får kommande generationer reda ut hela härvan, vilket i bästa fall kan lyckas men är en mycket riskabel lösning.

Inte för intet citerar många i dag den brittiske tänkaren Edmund Burke, som i sin kritik av franska revolutionens ideologer betonade att samhället inte är ett kontrakt endast mellan de nulevande. Vi bär ansvar för att de framsteg som tidigare generationer har uppnått inte går förlorade för framtida generationer.

En av de svåraste ekvationerna att lösa är naturligtvis hur vi förmår integrera våra invandrare, våra nya landsmän så att de upplever att de bär en del av detta ansvar. Kan vi inte erbjuda dem jobb och välfärd är det naivt att tro att de skulle känna sig hemma i vårt samhälle och acceptera våra normer. Terrordåden i Paris är grymma exempel just på detta.

Kort sagt, arbetsmarknaden borde förnyas så att de ryms med. Dessvärre vore detta ogynnsamt för många etablerade samhällsgrupper. Omställningarna skulle kräva större löneskillnader och mindre inkomstöverföringar. Och vill det sig illa är slutresultatet öppna klassmotsättningar och en söndervittring av våra demokratiska strukturer.

För att komma ut ur denna labyrint borde alla partier, intresseorganisationer och kommentatorer lyfta blicken. Sixten Korkman med flera talar mindre om det som gjorts fel och mera om det som borde göras framöver. Jo, omställningarna kommer att göra ont. Men om vi inte öppnar vårt samhälle för nykomlingarna är risken stor att framtida generationer ställs inför ännu svårare problem, som kanske inte alls går att lösa demokratiskt. Och då är det uttryckligen vi som har svikit förfäderna och barnbarnen.

Henrik Meinander, HBL 20.1.2016